

BUDOUCNOST NÁBOŽENSKÉ KNIHY

Náboženská kniha zítřka bude muset promýšlet pravá základní témata teologie a ne sekundární detaily dogmatiky, morálky a asketiky. Dokonce bude muset být sama původní a tematicky centrální teologií. Bude přece muset mluvit k člověku, který je nucen žít ve světě velmi světském, který už tak má mnoho na práci, pro něhož se život nestává zajímavým (jako pro dehtaného chudáka v dřívějších stoletích) teprve vstupem do vysloveně náboženské oblasti, který nemusí prožívat křesťanský život jako „zaměstnání“ vedle ostatního života, nýbrž jako jas, sílu a poslední temnotu celého svého života. Jak může tento člověk vskutku realizovat skutečnost Boha, která vůbec není samozřejmá, nýbrž nepochopitelné tajemství bytí, jak se vskutku reálně setká s Kristem, aby byl pro něho Kristus „přítomen“ ve všedním dnu, co to vlastně znamená modlit se, jak se vyrovnat s láskou, všedností a smrtí (a tak dále, ale není těch témat mnoho, zato nevyčerpatelných: je to nepominutelné tajemství existence) – to jsou skutečná témata náboženské knihy. Patrně to dojde k tomu, že náboženská kniha bude vskutku teologická a teologická vskutku náboženská. (–)

Náboženská literatura zítřka bude mluvit tiše, diskrétně. Sama se ujme úkolu demaskovat pseudonáboženské postoje a nepřenechá ho sociologii, hlubinné psychologii a skepsi dnešního ateismu. Musí být čtivá i pro nového člověka s mentalitou dnešního přírodovědce a technika, vždyť jsme jí všichni trochu poznamenáni. V po-individualistickém období lidstva nesmí působit dojmem, že je to analgetikum pro introvertovanou „krásnou duši“ v jejích vposledu přece jen nedůležitých potřebách a bolestech. Bude si všímat člověka, který vidí svou úlohu ve světě. Nebude se pokoušet nahrazovat medicínu, psychofarmakologii a hlubinnou psychologii, ale bude je předpokládat. Mravním problémům bude dávat průchod teprve tam, kde opravdu začínají. Nikdy nebude mluvit o Bohu tak, jako by to byla vyřízená otázka a jako by ho už uchopila teologickými větami a mravními zásadami. Klidně bude brát na vědomí vnitřní „pluralismus“ člověka a uznávat jej; nebude se pokoušet příliš rychle a indiskrétně všechno v člověku nábožensky „integrovat“. Prokáže svou pravost tím, že světskému nechá jeho světskost, a tak je ozřejmí jako předpoklad pravdivě náboženského.

Ale náboženská kniha bude mít také odvahu žádat, aby člověk poznal a uznal, že je nekonečně víc než člověk: blaženost přijaté bolesti, již se konečno noří do nepochopitelnosti nekonečné lásky.

Karl Rahner, *Schriften zur Theologie VII* (1966).

Knihy k nám hovoří jako Bůh, když nám dodávají světlo a pokoj a když nás naplňují tichem.

Thomas Merton, *Rozjímání v samotě*

Teologické texty, samizdatové číslo 1, strana 10.